

Vijf jaar tellingen van Zwarte Sterns *Chlidonias niger* in het IJsselmeergebied

In het IJsselmeergebied zijn twee slaappleatsen van de Zwarte Stern aanwezig: Steile Bank (F) en Oostvaardersplassen. Een derde slaappleats bevindt zich op het Balgzand. Door de vogels tijdens de gerichte slaaptrek te tellen is het mogelijk een goed inzicht te krijgen in de aantallen Zwarte Sterns die in het IJsselmeergebied verblijven (Schouten 1982a). In de jaren 1980-84 zijn jaarlijks in juli en augustus tellingen gehouden van de trek naar genoemde slaappleatsen. Gebleken is dat midden augustus de grootste aantallen Zwarte Sterns aanwezig zijn. De resultaten van de midden augustus tellingen staan samengevat in tabel 1. Opvallend zijn de sterk

Osmerus eperlanus gefoerageerd (Schouten 1982b). Op grond van deze gegevens en de tellingen schat ik dat jaarlijks tussen de 150-200 000 Zwarte Sterns via het IJsselmeergebied naar hun winterkwartieren in West-Afrika trekken. Tellingen van groepen rustende Zwarte Sterns hebben uitgewezen dat maar een laag percentage (10-15) van de midden augustus aanwezige vogels eerstejaars vogels zijn. Dit percentage loopt op tot 20-25 begin september.

De via het IJsselmeergebied trekkende Zwarte Sterns betreffen vermoedelijk de Noordwesteuropese populatie en mogelijk ook vrijwel de gehele Oosteuropese broedpopulatie. Schattingen van deze populatie ontbreken, maar gezien de in het IJsselmeer in de nazomer voorkomende aantallen, zou deze populatie minstens 60-75 000 paar moeten bedragen.

Graag wil ik een ieder bedanken die aan de tellingen heeft meegewerkt.

Tabel 1. Aantallen in augustus 1980-84 getelde Zwarte Sterns in het IJsselmeergebied. *Numbers of Black Terns counted in the IJsselmeer area in August 1980-84.*

Slaappleats Roost	16 aug 1980	15 aug 1981	14 aug 1982	13 aug 1983	18 aug 1984
Steile Bank	7 000	19 700	1 500	12 500	2 100
Balgzand	40 000	11 000	22 500	61 400	8 300
Oostvaardersplassen	39 000	24 400	33 000	34 400	28 000
Totaal	86 000	55 100	57 000	108 300	38 400

wisselende aantallen op de Steile Bank en Balgzand. Wat betreft de Steile Bank hangt dit rechtstreeks samen met de waterstand van het IJsselmeer. Bij hoge waterstanden, zoals in 1982 en 1984, staat de Steile Bank bijna geheel onder water en worden de weinige droge plekken ingenomen door Aalscholvers *Phalacrocorax carbo*. Verder is opvallend het uitzonderlijke grote aantal van 108 300 exemplaren dat in 1983 werd geteld. Een dergelijk aantal is nog nooit eerder op één dag waargenomen! Daarentegen waren er midden augustus 1984 slechts een kleine 40 000 Zwarte Sterns in het IJsselmeergebied aanwezig.

Hoeveel Zwarte Sterns maken er nu jaarlijks enige tijd gebruik van het IJsselmeergebied? Vanaf begin juli vindt er al wegtrek plaats, terwijl er tot ver in augustus nog nieuwe groepen Zwarte Sterns aankomen. Uit tot nu toe verzamelde ringgegevens over de verblijfsduur kan afgeleid worden dat het merendeel van de Zwarte Sterns twee tot drie weken in het IJsselmeergebied verblijft. Tijdens deze periode wordt een groot deel van het verenkleed geruid en wordt door de vogels massaal op de in het IJsselmeer in grote aantallen voorkomend spiering

Summary Five years of counting Black Terns *Chlidonias niger* in the IJsselmeer area

During 1980-84, counts of Black Terns were made in the IJsselmeer area. The birds were counted during their flights to the three roosts. In 1983, a very large total of 108 300 Black Terns was recorded. It is estimated that 150-200 000 Black Terns are migrating through the IJsselmeer area each year. The percentage of first year birds is 10-15 in mid August and 20-25 in September. Since the NW. European population is small, almost all birds will probably come from the USSR

Literatuur

- SCHOUTEN C. 1982a. Voorkomen en doortrek van de Zwarte Stern *Chlidonias niger* in het IJsselmeergebied. *Limosa* 55: 56-58.
 SCHOUTEN C. 1982b. Het IJsselmeergebied als rustplaats voor de Zwarte Stern *Chlidonias niger*. (RIJP Rapport 1983-33 abw) Rijksdienst IJsselmeerpolders, Lelystad.

C. Schouten, Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), Postbus 20 125, 1000 HC Amsterdam